
«Δικαιώματα του Παιδιού, και η ισότητα των δύο φύλων. Ποιά η σχέση μεταξύ τους».

του Θεολόγου Κουντούρη

Είναι κοινή διαπίστωση πως τα δικαιώματα του παιδιού παραβιάζονται συνεχώς, σχεδόν σ' όλες τις χώρες του κόσμου, σε σημείο που μπορούμε να πούμε πως δεν εφαρμόζονται καθόλου.

Ο κόσμος φτάθηκε από τους μεγάλους για τους μεγάλους και τα παιδιά τα ανάγκασαν να προσαρμοθούν σ' αυτό τον κόσμο. Και όχι μόνο αυτό. Οι μεγάλοι σπάνια κάνουν κάτι για να βελτιώσουν τον κόσμο προς το συμφέρον των παιδιών και του εαυτού τους, και αντί να προσπαθούν να μη μεταδώσουν τα ελλωτάμά τους στα παιδιά, αυτοί τα μεταδίδουν σαν αρετές, θέλοντας οι ίδιοι να καταξιωθούν στα μάτια των παιδιών τους.

Παρ' όλο που μια μικρή μερίδα ανθρώπων συνειδητοποίησε πως τα παιδιά είναι το μέλλον της ανθρωπότητας, και ότι σ' αυτά οφείλουν ότι καλύτερο έχουν να δώσουν, δεν μπορούν να κάνουν και πολλά πράγματα για να τα βοηθήσουν. Η πλειοψηφία των ανθρώπων δρα σαν ανασταλτικός παράγοντας εξακολουθώντας να μη παραδέχεται πως τα παιδιά είναι άνθρωποι και έχουν δικαιώματα, αλλά πως είναι περιουσιακό στοιχείο των γονικών και ιδιαίτερα του πατέρα.

Για να φτάσουν τα δικαιώματα του παιδιού να εφαρμοσθούν πρέπει το κακό να κτυπηθεί στη ρίζα του: να επιτευχθεί η ισότητα των δύο φύλων. Οι αγώνες των γυναικών για να ξανακερδίσουν ότι προαμνημονεύτων χρόνων τους αφαιρέθηκε ληστρικά από τους άνδρες, αντιμετωπίζονται είτε με σκεπτικισμό είτε με αδιαφορία είτε με αντίδραση από μια μεγάλη μερίδα γυναικών που έχουν βολευτεί σ' αυτήν την κατάσταση της ανισότητας και τη δέχονται σαν φυσικό νόμο.

Οι άνδρες που στην πλειοψηφία τους έχουν άγνοια του τι σημαίνει η λέξη επικοινωνία, αντιμετωπίζουν αυτούς τους αγώνες –πλην εξαιρέσεων– με τον πιο απαίσιο τρόπο. Μοιάζουν με τους ληστές που δεν θέλουν να δώσουν πίσω ότι άρπαξαν. Μερικοί το θεωρούν χάρη να δώσουν λίγα δικαιώματα, πολλές φορές επισουώδη, στη γυναίκα.

Στην πραγματικότητα όμως το γυναικείο κίνημα θα παραμείνει ένα από τα πλέον δημιουργικά και δυναμικά στους καιρούς μας μια δύναμη για την αλλαγή μέσα από την οποία η χειραφέτηση ανδρών και γυναικών θα μπορέσει μια μέρα να πραγματοποιηθεί γράφει η κα HELVI SIPILA στην αναφορά της για την κατάσταση των γυναικών του κόσμου το 1979.

Από την ώρα που θα γεννηθεί το παιδί βρίσκεται σ' ένα κόσμο που στηρίζεται στην ανισότητα των δύο φύλων. Αν είναι κορίτσι σιγά-σιγά αρχίζει να βλέπει πως ο ερχομός του δεν προκάλεσε τη χαρά στο σπίτι όπως την προκάλεσε το αδελφάκι του που είναι αγόρι. Πολλές φορές βλέπει πως είναι ανεπιθύμητο εξ αιτίας του φύλου του. Βλέπει τη μητέρα του να την αντιμετωπίζουν σαν πολίτη β' κατηγορίας, να μην υπολογίζουν τη γνώμη της διότι λέγουν ότι δεν έχει μυαλό μόνο και μόνο επειδή είναι γυναίκα. Το κορίτσι στις περιοχές που μαστίζονται από πείνα έχει λιγότερες πιθανότητες να επιβιώσει από ένα αγόρι. Διότι οι γονείς του ταίζουν πρώτα τα αρσενικά παιδιά της οικογένειας και ότι περισσεύει το δίνουν στα θηλυκά.

Αντίθετα με την 7η αρχή της διακηρύξεως του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού που αναφέρεται στην ισότητα των ευκαιριών για να ανάπτυξη τις δυνατότητές του το παιδί και την 1 αρχή που αναφέρει πως το παιδί πρέπει να απολαμβάνει τα δικαιώματά του

ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, θρησκείας, χρώματος και γλώσσας, οι περισσότεροι γονείς περιορίζουν την εκπαίδευση των κοριτσιών τους στο ρόλο της συζύγου-μητέρας και υπηρέτριας όλων. Πολλές φορές τους στερούν το κατοχυρωμένο στις πιο πολλές χώρες δικαίωμα της στοιχειώδους εκπαίδευσης, αντίθετα με τα αγόρια που πρέπει να σπουδάσουν, να γίνουν κάτι.

Τι αντίληψη για τη δικαιοσύνη θα σχηματισθεί στο θυληκό παιδί όταν βλέπει πως είναι κάτω από το ζυγό όλων των αρσενικών μελών της οικογένειας, με τις ευλογίες του πατέρα και πολλές φορές της μάνας; Πώς θα νοιώσει όταν βλέπει ότι την ώρα που τα αγόρια παίζουν έξω ελεύθερα, αυτό υπηρετεί τους άλλους βοηθώντας τη μητέρα στις δουλειές του σπιτιού;

Ο συναισθηματικός κόσμος των παιδιών στραγγαλίζεται συνεχώς. Επιβάλλουν στο αγόρι να μην κλαίει, να είναι ισχυρό, να αγαπάει τις ηγετικές θέσεις. Αυτές τις ιδιότητες τις ονομάζουν ανδρισμό. Στο κορίτσι, αντίθετα, επιβάλλουν τη θυληκότητα, το να είναι δηλαδή, ευαίσθητο, υποχωρητικό στις αξιώσεις των ανδρών, σιωπηλό, να αγαπά μόνο τους ρόλους που του επέβαλαν, να προσπαθεί να είναι πάντα όμορφο ευχάριστο, να μην είναι δυνατό, έξυπνο κλπ. Η ανδροκρατούμενη κοινωνία μας υποστηρίζει πως η φύση έχει καθορίσει τους ρόλους. Όμως «ο ανδρισμός και η θυληκότητα δεν είναι προϊόντα της φύσης, αλλά της παιδείας», όπως λέει και η ALICE SCHWARZER².

Τα παιχνίδια είναι σχεδιασμένα για να προετοιμάσουν τα παιδιά να παίξουν όταν θα μεγαλώσουν τους ρόλους που τους καθόρισε η κοινωνία της ανισότητας. Όπλα, πιστά αντίγραφα των πραγματικών, άρματα, πολεμικά πλοία και αεροπλάνα, παιχνίδια κατασκευών για τα αγόρια, κούκλες, μινιατούρες επίπλων και οικιακών συσκευών για τα κορίτσια. Η δε κούκλα είναι παθητικό αντικείμενο που το κορίτσι χαϊδεύει και στολίζει όπως θάθελε να το μεταχειρίζονται. Θα μάθει πως πρέπει και αυτή να μοιάσει σαν την κούκλα στην ομορφιά και στην παθητικότητα. Η κούκλα δηλ. λειτουργεί σαν ALTER EGO³.

Η παιδική λογοτεχνία αναφέρεται σε ηρωϊμούς αγοριών που «προστατεύουν» σαν μεσαιωνικοί ιππότες τα κορίτσια από τους κινδύνους. Τα δε κορίτσια περιμένουν παθητικά ν' αγαπηθούν από κάποιο ιππότη ή βασιλόπουλο, συνήθως κλεισμένες σ' ένα πύργο που φυλάγεται καλά (θυμηθήτε τα παραμύθια της ωραίας κοιμημένης και της σταχτοπούτας). Ο γάμος προβάλλεται σαν το μοναδικό σκοπό της γυναίκας, σαν αμοιβή στην πολύχρονη αναμονή της, σαν αίσιο τέλος ποτέ σ' αρχή, σαν ξεκίνημα μιας νέας ζωής με περισσότερες λύπες και ελάχιστες χαρές (κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα).

Και τώρα ας έρθουμε στο θέμα της εργασίας της μητέρας. Επειδή η πλειοψηφία των ανδρών δεν ανέχεται να βλέπει να χάνει τα προνόμια του το φύλο τους και να μπαίνουν γυναίκες στους διάφορους τομείς της δημόσιας ζωής και να κατακτούν τα ανδρικά λεγόμενα επαγγέλματα, προσπαθούν να κάνουν τις γυναίκες να επιστρέψουν στο σπίτι, με πρόσχημα τη μητρότητα. Δεν μπορούν να καταλάβουν πως το μεγαλύτερο του παιδιού βαρύνει και τους δύο, όχι αποκλειστικά τη μητέρα. Ούτε οφείλει το παιδί η ποσότητα των σχέσεων αλλά η ποιότητα. Η μητέρα που ζει με τα παιδιά όλο το εικοσιτετράωρο προσπαθεί να τα διατηρήσει εξαρτημένα και ανώριμα. Ίσως έτσι να

δικαιώνει την ύπαρξή τους. Οι συνέπειες του συνδρόμου της νοικοκυράς είναι έκδηλες πάνω στο παιδί. Επίσης σε πολλά κράτη η επίσημη ιδεολογία προσπαθεί σε περιόδους ανεργίας να πείσει τις γυναίκες να μείνουν στο σπίτι για να φροντίσουν την οικογένεια.⁴

Οι βιασμοί κοριτσιών από συγγενικά τους πρόσωπα και κυρίως από τον πατέρα τους έχουν αυξηθεί ανησυχητικά. Και το κακό είναι ότι αυτοί οι βιασμοί δεν βλέπουν συνήθως το φως της δημοσιότητας. Και όταν το δουν μπορεί μεν η κοινή γνώμη να κατηγορήσει τον πατέρα αλλά το κορίτσι στιγματίζεται για όλη του τη ζωή. Δυστυχώς για τους πολλούς δεν είναι η προσωπικότητα μιας γυναίκας που μετρά, αλλά η παρθενία της η οποία όταν χαθεί η γυναίκα θεωρείται μεταχειρισμένο είδος. Φτάσαμε δηλαδή να θεωρούμε τους ανθρώπους πράγματα. Άσε που υπάρχει η νοοτροπία που δικαιολογεί τον πατέρα: «παιδί του είναι, μπορεί να το κάμει ότι θέλει». Με αυτή τη λογική αν η κόρη του αντισταθεί στο βιασμό θα φτάσουμε να πούμε. «Ανυπάκουο κορίτσι! Δεν νοκώθει ευγνωμοσύνη στον πατέρα που της έκανε τη χάρη να της επιτρέψει να γεννηθεί (μη υποχρεώνοντας τη μητέρα του σε άβλωση) και τη συντηρεί στη ζωή!» Υπερβολή ίσως. Αλλά έτσι φτάνει κανείς στην αλήθεια.

Οι διακρίσεις στην οικογένεια είναι πολλές. Δυστυχώς όμως οι μητέρες της διακινδύνουν ανατρέφοντας τους γιούς τους σαν μελλοντικούς αφέντες γυναικών. «Μάνα μην ανατρέψεις άλλους αφεντάδες» ήταν ένα από τα συνθήματα της πρώτης μεγάλης (και λαμπρής παρά τη συνεχή δυνατή βροχή) συγκέντρωση γυναικών στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 7.3.80 για την αλλαγή του οικογενειακού δικαίου. Βέβαια για να γίνει αυτό χρειάζεται συνειδητοποίηση εκ μέρους του συνόλου των γυναικών, πώς ο τρόπος που οι άνδρες (σύζυγοι-πατέρες-αδελφοί-εργοδότες) δεν είναι ούτε σωστός ούτε απρόσβλητος φυσικός νόμος. Αν ένας άνδρας θελήσει να βοηθήσει τη γυναίκα του ή τη μητέρα του εκείνη ας μη νοιώσει ενοχή και του πει: «Δεν είναι σωστό εσύ που είσαι άνδρας να (π.χ.) σφουγγαρίσεις».

Στις χώρες που εφαρμόζεται το APARTHEID⁵ η θέση της μαύρης γυναίκας είναι ακόμη χειρότερη. Εκεί τα δικαιώματα του παιδιού που δεν είναι λευκό είναι ουτοπία. Το APARTHEID διαλύει την οικογένεια. Η γυναίκα και το παιδί έχουν τη μερίδα του λέοντος στην καταπίεση. Να ένα ελάχιστο δείγμα από τους νόμους αυτού του συστήματος:

«Μια Αφρικανή που της έχουν αρνηθεί άδεια να ζει συνεχώς με το σύζυγό της, απαγορεύεται από το νόμο να τον επισκευθεί για παραπάνω από 72 ώρες εκτός αν έχει λάβει άδεια γι' αυτό από το Γραφείο Εργασίας. Η χρονική διάρκεια που της επιτρέπεται να μείνει με τον σύζυγό της είναι στην απόλυτη κρίση του αρμοδίου αξιωματικού του Γραφείου Εργασίας».

«Μια Αφρικανή (ηλικίας 59) που ζει με τα παιδιά της και συντηρείται από αυτά, αλλά έχει στο παρελθόν απολυθεί από την εργασία της τέσσερις φορές κατά τη διάρκεια περιόδου ενός έτους επειδή άργησε να πάει στην εργασία της μπορεί οποιαδήποτε ώρα να συλληφθεί χωρίς ένταλμα από αστυνομικό που έχει λόγους να πιστεύει ότι είναι «οκνηρό πρόσωπο», και αφού κηρυχθεί από την Επιτροπή Υποθέσεων BANTU, μετά από έρευνα της σ' ένα ίδρυμα στην περιοχή BANTU που θα έχει αποφασίσει ο Γραμματέας της Διοικήσεως και Αναπτύξεως BANTU (σσ. Αφρικανών), να κρατηθεί για όση περίοδο επιβάλλεται».

«Είναι παράνομο για ένα λευκό και ένα μη λευκό να πίνουν ένα φλυτζάνι τσάι μαζί σ' ένα καφενείο οπουδήποτε στη Ν. Αφρική εκτός αν έχουν ειδική άδεια γι' αυτό».

Παρόμοια λευκοί και μαύροι δεν μπορούν να βρεθούν μαζί σε κινηματογράφο, εκκλησία (Νόμοι 121, 122) και άλλους χώρους. Κατά τον Νόμο 57 Κάθε Αφρικανός που γίνεται 16 ετών πρέπει να έχει ένα βιβλίο Αναφοράς. Μπορεί να του ζητηθεί από οποιοδήποτε Αστυνομικό. Αν δεν το δείξει διότι το ξέχασε στο σπίτι του τιμωρείται. Αν το χάσει τιμωρείται βαριά. Σ' αυτό το βιβλίο καταχωρούνται όλες οι εργασιακές του σχέσεις π.χ. πόσες δουλειές του προσφέρθηκαν πόσες δέχτηκε πόσες όχι, από πόσες απολύθηκε κλπ.

Αλλά ας μην επεκταθώ άλλο σ' αυτό, διότι θα ξεφύγω πολύ από το θέμα.

Είπαμε πως τα παιδιά είναι το μέλλον της ανθρωπότητας. Αλλά δεν πρόκειται να υπάρξει μέλλον αν αυτά τα παιδιά δεν μεγαλώσουν με ίσες ευκαιρίες. Σήμερα δεν απολαμβάνουμε τα ίδια δικαιώματα τα δύο φύλα. Αλλά δε φταίνε σε τίποτα τα παιδιά μας. «Όταν οι γυναίκες δεν συμμετέχουν πλήρως στις δραστηριότητες της κοινωνίας, ή απώλεια που αντιπροσωπεύεται από την υποχρησιμοποίηση του κατά προσέγγιση 50% του είναι αμέτρητη».⁶ Γιατί αυτό να συνεχισθεί και στο μέλλον;

Πρέπει να διαλέξουμε. Ένα κόσμο μίσους ή ένα κόσμο αγάπης. Ζωή ή Θάνατο. Δεν υπάρχει άλλη λύση. Αν δεν σταματήσει η οικογένεια να στηρίζεται στην καταπίεση του θηλυκού από το αρσενικό, δεν θα επιβιώσει. Ας πιστεύουν πολλοί το αντίθετο. Πρέπει να πάψουμε να λέμε στα παιδιά μας πως η αξία της γυναίκας συνίσταται στην ομορφιά της και στα χρήματα που θα της απαιτήσουμε για να την παντρευθούμε. Ας σταματήσει αυτό το αίσχος. Αλλοίως να διαγράψουμε τη λέξη άνθρωπος από τα λεξικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Η διακήρυξη του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.
2. Heivi sipila: the state of the world's women 1979.
(Η κατάσταση των Γυναικών του Κόσμου 1979).
3. aise schwarzer: Η μικρή διαφορά και οι μεγάλες συνέπειες.
4. Σύγχρονοι προβληματισμοί του Γυναικείου Κινήματος. Σεμινάριο της ΚΔΓ.
5. Tee child in the world of tomorrow (Το Παιδί στον Κόσμο του Αύριο). Το βιβλίο των Πρακτικών του ομώνυμου Συμποσίου εκδ. PERGAMON PRESS.
6. Lwslie rubin: apartheid in practice εκδ. ΟΗΕ
7. Περιοδ. Unesco courier Τεύχος Νοε. 77

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗ LUCILLE MAIR